

Ústav molekulárnej biológie SAV si pripomenul 50 rokov svojho založenia

25.9.2026 - | SAV

Ústav molekulárnej biológie SAV, v. v. i., si v dňoch 18. - 19. 9. 2026 pripomenul 50. výročie svojho založenia. Dvojdnové oslavy boli príležitosťou pripomenúť si históriu ústavu, predstaviť jeho súčasné vedecké smerovanie, oceniť osobnosti, ktoré sa významne podieľali na jeho rozvoji, a zároveň diskutovať o jeho ďalšom smerovaní a budúcnosti.

Ústav molekulárnej biológie SAV, v. v. i., vznikol v roku 1976 vyčlenením z Biologického ústavu, ktorý bol založený už v roku 1957. Významným medzníkom v jeho ďalšom vývoji bol rok 2000, keď bol k ústavu pričlenený Ústav mikrobiológie SAV.

Za päť desaťročí svojej existencie prešiel ústav významným vedeckým a organizačným vývojom a vybudoval si svoje miesto v slovenskej i medzinárodnej vedeckej komunite. Jeho základným poslaním je základný výskum v oblasti molekulárnej biológie, mikrobiológie, štruktúrálnej biológie a bioinformatiky, so zameraním na štúdium biologických problémov na molekulárnej úrovni a na využitie získaných poznatkov v biotechnológii.

Výskumná činnosť ústavu zahŕňa široké spektrum tém. Pozornosť sa venuje najmä genetike a fyziológii mikroorganizmov a bakteriofágov, štúdiu bunkového delenia a diferenciácie, metabolizmu mikroorganizmov a regulácii produkcie biologicky aktívnych sekundárnych metabolitov. Ďalšími významnými oblasťami sú regulácia génovej expresie, štúdium vzťahov medzi štruktúrou a funkciou proteínov či evolúcia proteínov.

Výskum sa na ústave realizuje v rámci vedeckých oddelení a laboratórií, ktoré riešia desiatky domácich a zahraničných grantových projektov. Ústav zároveň rozvíja spoluprácu s ďalšími pracoviskami Slovenskej akadémie vied, univerzitami a zahraničnými vedeckými partnermi. Dôležitou súčasťou jeho poslania je aj vzdelávanie novej generácie vedcov. Ústav molekulárnej biológie SAV, v. v. i., pôsobí ako externá vzdelávacia inštitúcia pre doktorandov v študijnom odbore biológia (študijné programy: molekulárna biológia, mikrobiológia a genetika) a študijnom odbore chémia (študijný program: biochémia).

Dva dni venované minulosti, súčasnosti aj budúcnosti

Slávnostný program jubilejných osláv sa začal privítaním hostí a príhovorom riaditeľa Ústavu molekulárnej biológie SAV, v. v. i., RNDr. Imricha Baráka, DrSc. Počas slávnostného podujatia sa účastníci prostredníctvom prezentácie bývalého kolegu Ing. Juraja Gašperíka, CSc. vrátili k začiatkom a významným etapám histórie ústavu. Spomínanie na uplynulé roky bolo plné zaujímavých príbehov, ktoré pripomenuli nielen vývoj ústavu, ale aj atmosféru a každodenný život jeho pracovníkov.

Súčasťou programu bolo aj predstavenie súčasných vedeckých aktivít jednotlivých oddelení. O vedeckom zameraní a výskumných aktivitách ústavu hovorili vedúci jednotlivých oddelení: Biochémie a štruktúry proteínov - prof. Ing. Š. Janeček, DrSc., Genomiky a biotechnológie - RNDr. J. Kormanec, DrSc., Mikrobiálnej ekológie - Dr. D. Pangallo, DrSc. a Mikrobiálnej genetiky - RNDr. I. Barák, DrSc. Prezentácie poskytli pohľad na rozmanitosť vedeckých tém, ktorým sa pracovníci ústavu v súčasnosti venujú.

K jubileu ústavu sa vo svojom príhovore prihovoril aj predseda SAV Mgr. Martin Venhart, DrSc. Slávnostná časť programu pokračovala odovzdávaním ďakovných listov predsedovi a členom predsedníctva SAV (Mgr. Martinovi Venhartovi, DrSc., Ing. M. Radvanskému, PhD., RNDr. J. Jurkovičovej, DrSc., MVDr. D. Antolovej, DrSc.), riaditeľom a zástupcom ústavov SAV s ktorými má ústav dlhoročnú spoluprácu (Ing. L. Rollerovi, PhD., Ing. J. Kučerovi, PhD., Mgr. S. Kozmonovi, PhD.), externým členom vedeckej rady ÚMB SAV, v. v. i. prof. RNDr. L. Tomaškovi, DrSc., prof. RNDr., H. Drahovskej, PhD., Ing. Z. Ciesarovej, PhD.) a predsedovi medzinárodného poradného orgánu prof. T. Wilkinsonovi z University of York (UK). Ďakovné listy budú zaslané aj členovi predsedníctva SAV MUDr., Mgr. T. Hromadkovi, PhD., generálnej riaditeľke BMC SAV, v. v. i. prof. RNDr. S. Pastorekovej, DrSc. a prof. RNDr. K. Mikušovej, DrSc. z partnerskej katedry biochémie Prírodovedeckej fakulty UK. Ocenenie bolo poďakovaním za prácu a spoluprácu osobností a pracovníkov, ktorí sa počas uplynulých rokov podieľali na rozvoji ústavu, spolupráci na vedeckých projektoch a doktorandskom štúdiu.

Podakovanie patrí aj Mgr. L. Kľučárovi, PhD., Ing. J. Majtánovi, DrSc., Mgr. Renáte Novákovej, CSc., Gáborovi Bekemu, PhD. a ďalším pracovníkom ústavu za prípravu slávnostného programu.

Program prvého dňa uzavrel spoločenský večer, ktorý vytvoril priestor na stretnutie súčasných i bývalých pracovníkov, spolupracovníkov a hostí.

Druhý deň osláv sa niesol v znamení pohľadu do prítomnosti a budúcnosti. Diskusia o vedeckom smerovaní Ústavu molekulárnej biológie SAV, v. v. i., ponúkla priestor na výmenu názorov o ďalšom rozvoji vedeckej činnosti, nových výskumných výzvach a perspektívach ústavu v nasledujúcich rokoch. Dvojdnový program završila prehliadka Smolenického zámku, ktorá poskytla účastníkom príležitosť pokračovať v neformálnych rozhovoroch a spoločnom programe.

Päťdesiate výročie bolo príležitosťou zastaviť sa a obzrieť sa za cestou, ktorú Ústav molekulárnej biológie SAV, v. v. i., za päť desaťročí prešiel. Zároveň však bolo pohľadom do budúcnosti – na nové vedecké otázky, spolupráce a výzvy, ktoré pred ústavom stoja. História ústavu je pritom predovšetkým históriou ľudí, ktorí svojou vedeckou, odbornou a každodennou prácou vytvárali jeho podobu a prispievali k jeho rozvoju.

https://www.sav.sk?doc=services-news&lang=sk&news_no=13925&source_no=20